

LR Seimo Kultūros komiteto pirmininkui
Ramūnui Karbauskuiui

2019-06-12

Lietuvos Respublikos kultūros ministrui
Mindaugui Kvietkauskui

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
DOKUMENTŲ DEPARTAMENTO
DOKUMENTŲ VALDYMO SKYRIUS
GAUTA

Lietuvos kultūros tarybos pirmininkei
Dainai Urbanavičienei

2019-06-14

DĖL ETNINĖS KULTŪROS IR MĖGĖJŲ MENO PROJEKTŲ FINANSAVIMO KULTŪROS RĖMIMO FONDO LĖŠOMIS 2020 M.

Kultūros ir meno projektų finansavimas per Lietuvos kultūros tarybą (toliau – LKT) Kultūros rėmimo fondo lėšomis yra itin svarbus valstybės įrankis vykdyti kultūros srities politiką, skatinti įvairias viso kultūros spektro raiškos formas, užtikrinti nacionalinės kultūros vertybių išsaugojimą ir sudaryti sąlygas naujoms kultūros formoms vystytis. 2019 metais įvyko ryškūs poslinkiai LKT pradėjus įgyvendinti regioninį finansavimo modelį ir skiriant 3 mln. Eur naujai programai „Tolygi kultūrinė raida“, o tai suteikia galimybę ženkliai prisidėti prie kultūros procesų subalansavimo, prieinamumo, regioninio savitumo raiškos, paveldo išsaugojimo.

Vis dėlto akivaizdu, kad vis dar išlieka problemų finansuojant etninės kultūros (toliau – EK) ir mėgėjų meno (toliau – MM) projektus – o tai sritys, kurios aprėpia ir į kultūros veiklas įtraukia itin didelę visuomenės dalį, skatina žmonių kūrybiškumą, ugdo savivertę, prierašumą valstybei. Mažai to, ryškėja mažėjanti EK ir MM rėmimo tendencija – ženkliai suprastėjo galimybės gauti lėšų šių sričių veikloms miestuose, nesudaromos tinkamos sąlygos veikti asocijuotoms, skėtinėms nevyriausybinėms organizacijoms (pavyzdžiui, Lietuvos etninės kultūros draugijai, Lietuvos kultūros centrų asociacijai, Lietuvos chorų sąjungai, Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungai ir pan.), išlieka projektų vertinimo ir projektams skiriamų lėšų netolygumai (neretai MM ir EK prioritetiniai renginiai, organizuojami visos šalies mastu ar jungiantis regionų savivaldybėms, gauna itin menkas lėšas) ir pan.

Matydami šias problemas, 2019 m. gegužės 30 d. į pasitarimą susirinko Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG), Lietuvos nacionalinio kultūros centro (toliau – LNKC), Kultūros centrų asociacijos, regionų kultūros įstaigų ir atskirų meno žanrų atstovai. Buvo nuspręsta atkreipti į jas kultūros sritį valdančiųjų dėmesį ir pateikti keletą siūlymų, kaip būtų galima jas spręsti.

Kai kuriuos pastebėjimus pateikiame detaliau:

1. Vietoje „Mėgėjų meno“ programos, 2018 m. disponavusios 489 tūkst. Eur suma ir turėjusios 3 veiklas (Mėgėjų menas; Tęstiniai mėgėjų meno renginiai; Mažosios Lietuvos kultūros sostinės), 2019 m. liko tik programa „Tęstiniai mėgėjų meno renginiai“ su 203 tūkst. Eur suma. Taigi lėšos MM sumažėjo net 59 proc.

„Etninės kultūros programos“ (ji atsirado vietoje Etninės kultūros srities) lėšos sumažėjo 28 proc. (2018 m. buvo 535 tūkst. Eur, o 2019 m. – tik 400 tūkst. Eur).

2. Išnagrinėjus LKT viešai pateiktus duomenis apie „Tolygios kultūrinės raidos“ programai paskirstytas lėšas, nustatyta, kad pagal ją buvo finansuota tik 12,51 proc. EK projektų ir 31 proc. MM projektų (žr. 1 priedą). Vadinasi, ir čia minėtoms sritims didžioji dalis lėšų netenka.

3. Atsiradus „Tolygios kultūrinės raidos“ programai, labai nukentėjo projektai iš didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos), kuriuose tiek EK tiek MM veiklos yra itin gyvos, kokybiškos ir turinčios įtakos procesams visoje Lietuvoje ir didelę visuomeninę reikšmę, nes būtent šių miestų etninės kultūros ir mėgėjų meno kolektyvų dalyvių skaičiai sudaro žymią dalį visos šalies mastu (pavyzdžiui, dainų švenčių tradicijos kontekste didieji miestai užima 1/3 viso dalyvių lauko). „Etninės kultūros“ programoje miestams teko konkuruoti su regionų projektais (2019 m. paremti tik 29 didžiųjų miestų etnokultūriniai projektai), o mėgėjų meno sričiai iš viso palikta galimybė teikti projektus tik į regionines tarybas.

4. Problema tebėra ir kvotų atskiroms sritims bei programoms netolygus nustatymas, kuris lemia labai skirtingus praeinamumo balus. Pastebime, kad lėšų mažinimas ar didinimas sričiai nėra susijęs su skirtinga projektų kokybe ir ekspertų įvertinimu. Išanalizavus 2019 m. pirmojo ir antrojo etapo paremtus projektus (žr. 2 ir 3 priedus), matyti, kad EK projektai pasižymėjo bene aukščiausiais balais ir buvo atmeta didžiausia dalis projektų, peržengusių 60 balų ribą – mažiau balų surinkę projektai jau nebegali būti finansuojami. Tuo tarpu kai kuriose kitose srityse buvo finansuoti beveik visi projektai, vos peržengę šią ribą – ypač Tarpdisciplininio meno ir Cirko.

5. Palyginus EK ir MM projektų finansavimo 2017–2019 m. raidą su kitų kultūros ir meno sričių finansavimu akivaizdu, kad kai kurioms kultūros ir meno sritims (Dizainui, Fotografijai, Tarpdisciplininiam menui, Literatūrai ir Dailei) skirtos lėšos išaugo net 179–123 proc., kai EK sumažėjo 24,4 proc., o MM – net 34,5 proc. (žr. 4 priedą). Atkreipiame dėmesį, kad viešai LKT skelbiama diagrama apie 2019 m. teiktų ir patenkintų paraiškų kiekį (žr. 5 priedą ir nuorodą <https://www.ltkt.lt/projektu-finansavimas/statistika>) neatitinka tikrovės: ji rodo, kad EK poreikis sumažėjo iki minimumo, kai kitais LKT pateiktais duomenimis 2019 m. pirmame ir antrame finansavimo etapuose iš viso programai „Etninė kultūra“ buvo teikti 273 projektai (finansuoti 62) – šį poreikį minėtoje diagramoje viršija tik Literatūros ir Muzikos sritys.

6. Nesubalansuotas ir viešųjų įstaigų, įvairių nevyriausybinų organizacijų ir asocijuotų organizacijų finansavimas. 2019 m. kai kurios sritys (tarpdisciplininis menas, architektūra, dizainas, šiuolaikinis šokis ir kt.) buvo finansuotos itin dosniai – net iki 240 tūkst. Eur metams – per programą „Strateginis kultūros organizacijų finansavimas“, o minėtoms asocijuotoms, visos Lietuvos tam tikros srities kūrėjus, specialistus vienijančioms organizacijoms tebuvo skirta palyginti menkai lėšų (pvz. Lietuvos tautodailininkų sąjungai – 20 tūkst. iš programos „Meno kūrėjų strateginių programų įgyvendinimas“) arba jų neskirta visai.

Siūlytume:

1. Etninę kultūrą ir mėgėjų meną gražinti į kultūros ir meno sričių sąrašą, ženkliai padidinti jų finansavimą, įtvirtinti EK ir MM specifiką atspindinčius prioritetus bei vertinimo kriterijus;

2. Skirstant LKT Fondo lėšas, pagrįsti atskirų kultūros ir meno sričių finansavimo kvotas atsižvelgiant į teisės aktais įtvirtintus kultūros politikos prioritetus, teikiamų srities projektų kokybę ir į tos srities aprėptį bendrame kultūros lauke;

3. Atkreipti regioninių kultūros tarybų dėmesį į būtinybę nustatyti kultūros politiką įtvirtinančius prioritetus, tarp kurių turėtų būti ir kultūros paveldo išsaugojimas, etninės kultūros tęstinumas ir integravimas į šiuolaikinį regionų gyvenimą, įtraukioji kultūra, skatinanti bendruomenės dalyvauti meno, kūrybos raiškose, ugdytis visą gyvenimą. Pastarąją kryptį bene geriausiai išvystė mėgėjų meno reiškiniai.

Galimybių skirti daugiau lėšų etninės kultūros ir mėgėjų meno projektų finansavimui suteikia 2020 m. išaugusiančios apie 1 mln. Eur Fondo lėšos (remiantis EKGFT prašymu Finansų ministerijos pateikta informacija, 2019 m. Fondo suma sudarė 19 671 tūkst. Eur, o 2020 m. – 20 695 tūkst. Eur).

Pasirašiusieji mano, kad įvairius su minėtomis sritimis susijusius klausimus būtų tikslinga dažniau aptarti su jas atstovaujančiomis institucijomis, asmenimis, o rašte išsakytas problemas prašytume išsamiau panagrinti dalyvaujant kultūros ministrui, LR Seimo Kultūros komiteto, LKT atstovams.

PRIDEDAMA:

1 priedas. Etninės kultūros ir mėgėjų meno projektų dalis regionų finansavimo modelyje, 1 lapas;

2 priedas. 2019 m. pirmame finansavimo etape paremtų ir neparemtų projektų palyginimas pagal vertinimo balus, 1 lapas;

3 priedas. 2019 m. antrame finansavimo etape paremtų ir neparemtų projektų palyginimas pagal vertinimo balus, 1 lapas;

4 priedas. LKT skirtos lėšos EK ir MM, kultūros ir meno sričių projektams 2017–2019 m., 1 lapas;

5 priedas. LKT pateikta diagrama apie 2019 m. pateiktas ir paremtas paraiškas, 1 lapas.

- EKGT pirmininkė Dalia Urbanavičienė
- LNKC direktorius Saulius Liausa
- Lietuvos kultūros centrų asociacijos prezidentas,
Lietuvos kultūros ir meno tarybos narys Romas Matulis
- Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininkas,
Lietuvos kultūros ir meno tarybos narys Jonas Rudzinskas
- Lietuvos chorų sąjungos pirmininkė Rasa Gelgotienė
- Vaikų muzikos mokyklos „Ąžuoliukas“ direktorius,
LMTA profesorius,
Berniukų ir jaunuolių choro „Ąžuoliuko“ vadovas Vytautas Miškinis
- Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungos pirmininkė Vita Vadoklytė
- Lietuvos varinių pučiamųjų instrumentų
Orkestrų asociacijos prezidentas Vilmantas Vapsva
- Lietuvių etninės kultūros draugijos
pirmininko pavaduotoja Nijolė Balčiūnienė
- Kultūros ministerijos kolegijos narė
Nematerialaus kultūros paveldo ekspertė Loreta Sungailienė
- Tautinės muzikos asociacijos „Trimitatis“ prezidentė Algytė Merkelienė
- Lietuvių liaudies instrumentinės muzikos draugijos
„Kanklės“ pirmininkė Aušrelė Juškevičienė

Kontaktiniai asmenys:

Dalia Urbanavičienė (EKGT pirmininkė), tel. 869904237, el.p. daliau@gmail.com

Vida Šatkauskienė (LNKC direktoriaus pavaduotoja), tel. 861436071, el. p. satkauskiene@lnkc.lt

**TOLYGIOS KULTŪRINĖS RAIDOS PIRMOJO ETAPO ETNINĖS KULTŪROS IR
MĖGĖJŲ MENO PROJEKTŲ FINANSAVIMAS**

Tolygios kultūrinės raidos pirmajame etape iš viso finansuota 300 projektų paskirstyta

1 887 960 Eur

1. Etninės kultūros ir mėgėjų meno projektų finansavimas

Sritis	Finansuota projektų	Skirta lėšų, Eur	Procentas nuo visų išdalytų lėšų	Finansuotos projektų sumos vidurkis
Etninė kultūra	48	236 250	12,51	4920
Mėgėjų menas	88	585 200	31	6650
Iš viso	136	821 450	43,51	6 000

2. Etninės kultūros ir mėgėjų meno projektų finansavimas apskrityse

Apskritis	Skirta etninei kultūrai, Eur	Skirta mėgėjų menui, Eur
Alytaus	23 690	14 190
Kauno	5 100	43 100
Klaipėdos	33 560	24 000
Marijampolės	18 600	56 300
Panevėžio	32 680	127. 240
Šiaulių	50 900	84 940
Tauragės	10 400	53 650
Telšių	4 000	41 900
Utenos	23 120	81 460
Vilniaus	34 200	58 400
Iš viso	236 250	585 200

2019 m. pirmame finansavimo etape paremtų ir neparemtų projektų palyginimas pagal vertinimo balus

Eil. Nr. ¹	Kultūros ir meno sritys	Teikta projektų		Finansuoti projektai			Nefinansuoti projektai	
		Skaičius	Iš jų virš 60 balų (% nuo visų projektų)	Skaičius	Nuo visų projektų	Ribinis balas	Skaičius	Iš jų virš 60 balų (% nuo nefinansuotų projektų)
1.	Tarpdisciplininio meno	90	31 (34,4 %)	31	34,4 %	60,75	59	0 (0,0 %)
2.	Architektūros	33	16 (48,5 %)	13	39,4 %	63,00	20	3 (15,0 %)
3.	Šokio	42	27 (64,3 %)	23	54,8 %	61,25	19	4 (21,1 %)
4.	Teatro	154	67 (43,5 %)	48	31,2 %	63,00	87	19 (21,8 %)
5.	Muzikos	197	105 (53,3 %)	65	33,0 %	65,67	132	40 (30,3 %)
6.	Čirko	12	6 (50,0 %)	3	25,0 %	70,00	9	3 (33,3 %)
4.	Dailės	127	76 (59,8 %)	43	33,9 %	68,58	84	33 (39,3 %)
8.	Dizaino	29	17 (58,6 %)	6	20,7 %	77,25	23	11 (47,8 %)
9.	Fotografijos	44	11 (75,0 %)	13	29,5 %	76,20	31	20 (64,5 %)
10.	Literatūros	227	213 (93,8 %)	88	38,8 %	78,67	139	125 (89,9 %)
	Visos sritys:	955	569 (59,6 %)	333	34,7 %	56,01	603	258 (42,8 %)
	Etninė kultūra	140	123 (87,9 %)	40	28,6 %	78,20	100	83 (83,0 %)

¹ Eilės tvarka pagal neparemtų projektų, surinkusių virš 60 balų, procentinę dalį.

2019 m. antrajame finansavimo etape paremtų ir neparemtų projektų palyginimas pagal vertinimo balus

Eil. Nr. ¹	Kultūros ir meno sritys	Teikta projektų		Finansuoti projektai			Nefinansuoti projektai	
		Skaičius	Iš jų virš 60 balų (% nuo visų projektų)	Skaičius	Nuo visų projektų	Ribinis balas	Skaičius	Iš jų virš 60 balų (% nuo nefinansuotų projektų)
1.	Cirko	7	3 (42,9 %)	3	42,9 %	61,00	4	0 (0,0 %)
2.	Tarpdisciplininio meno	74	23 (31,1 %)	22	29,7 %	60,80	52	1 (1,9 %)
3.	Architektūros	41	16 (39,0 %)	14	34,1 %	60,80	27	2 (7,4 %)
4.	Dizaino	32	13 (40,6 %)	11	32,4 %	65,00	21	2 (9,5 %)
5.	Šokio	30	17 (56,7 %)	15	50,0 %	62,80	15	2 (13,3 %)
6.	Teatro	100	60 (60,6 %)	48	48,0 %	61,57	52	12 (23,0 %)
7.	Muzikos	175	107 (61,1 %)	53	30,3 %	64,99	122	54 (44,3 %)
8.	Literatūros	185	125 (67,6 %)	57	30,8 %	70,57	128	68 (53,1 %)
9.	Fotografijos	50	37 (74,0 %)	20	40,0 %	72,80	30	17 (56,7 %)
10.	Dailės	89	65 (73,0 %)	27	30,3 %	72,00	62	38 (61,3 %)
	Visos sritys:	783	466 (59,5 %)	270	34,5 %	66,03	513	196 (38,2 %)
	Etninė kultūra	133	97 (72,9 %)	22	16,5 %	74,40	111	75 (67,6 %)

¹ Eilės tvarka pagal neparemtų projektų, surinkusių virš 60 balų, procentinę dalį.

LKT skirtos lėšos EK ir MM, kultūros ir meno sričių projektams 2017–2019 m.

Eil. Nr. ¹	Kultūros ir meno sritys	LKT skirtas finansavimas sričiai (tūkst. €)			Pokytis	LKT finansuotų projektų skaičius			Pokytis	LKT skirtas finansavimas vienam projektui (tūkst. €)			Pokytis
		2017 m.	2018 m.	2019 m.		2017 m.	2018 m.	2019 m.		2017 m.	2018 m.	2019 m.	
1.	Dizaino	130	174	233	+103 (+179,2 %)	38	25	17	-21 (-55,3 %)	3,42	6,96	13,70	+10,28
2.	Fotografijos	272	405	391	+119 (+143,8 %)	48	42	33	-15 (-31,3 %)	5,67	9,64	11,85	+6,18
3.	Tarpdisciplininio meno	267	273	354	+87 (+132,6 %)	40	37	53	+13 (+32,5 %)	6,68	7,38	6,68	0
4.	Literatūros	504	583	655	+151 (+130,0 %)	102	116	145	+43 (+42,2 %)	4,94	5,03	4,52	-0,42
5.	Dailės	493	529	606	+113 (+122,9 %)	130	68	70	-50 (-38,5 %)	3,79	7,78	8,66	+4,87
6.	Šokio	355	361	361	+6 (+1,7 %)	47	28	38	-9 (-23,9 %)	7,55	12,89	9,50	+1,95
7.	Architektūros	336	274	332	-4 (-1,2 %)	59	27	27	-32 (-54,2 %)	5,69	10,15	12,30	+6,61
8.	Muzikos	1076	1169	1045	-31 (-2,9 %)	261	144	118	-143 (-54,8 %)	4,12	8,12	8,86	+4,74
9.	Teatro	1026	753	836	-190 (-18,5 %)	165	106	96	-100 (-60,6 %)	6,22	7,10	8,70	+2,48
10.	Cirklo	126	93	78	-48 (-38,1 %)	11	7	6	-5 (-45,5 %)	11,45	13,29	13,00	+1,55
	EK	529	535	400*	-129 (-24,4 %)	174	104	62*	-70 (-36,5 %)	3,04	5,14	3,85*	+0,81
	MM	310	489*	203*	-107 (-34,5 %)	85	75*	21*	-64 (-75 %)	3,65	6,52*	9,67*	+6,02

Ženklas * reiškia, kad tai nebe kultūros ir meno sritis, o programa.

¹ Eilįs numeras rodo remimo prioritetus pagal lėšų kvotos padidinimą ar sumažinimą. Žvaigždutė reiškia, kad tai nebe sritis, o programa.

